

Cel projektu: „CMENTARZ PUPILI” z I w., odkryty przez polskich archeologów w leżącym nad Morzem Czerwonym starożytnym porcie Berenike, wzbudził ogromne zainteresowanie światowej opinii publicznej i naukowców. Jest jedynym znanym stanowiskiem, gdzie znajdujemy jednoznaczne dowody na bliskie relacje, również emocjonalne, łączące ludzi i zwierzęta w starożytności. Badania dostarczyły ważnych danych na temat gatunków zwierząt, które ludzie zabierali na daleką placówkę: psów, kotów i małek. W wyniku realizacji pierwszego grantu NCN, zyskaliśmy ogromny zasób danych o wyglądzie, zdrowiu, diecie i opiece nad starożytnymi zwierzętami do towarzystwa. Są to informacje cenne dla naukowców reprezentujących rozmaite dziedziny: archeologię, historię, zoologię, medycynę weterynaryjną i socjologię. Są również ważne dla współczesnych społeczeństw borykających się z kryzysami i wynikającą z tego szczególną potrzebą bliskich relacji, również z istotami innych gatunków. W obecnym projekcie stawiamy sobie **TRZY ZASADNICZE CELE NAUKOWE:**

1. **wyjaśnienie** dlaczego, jak dotąd, nie ma analogii dla starożytnego „cmentarzyska pupili” z Berenike;
2. **zdefiniowanie** pojęcia „pupila” dla społeczności starożytnych, a przede wszystkim –
3. **sprawdzenie** na ile dane archeozoologiczne mogą być przydatne w badaniach nad pojęciami **wartości** (materialnej i emocjonalnej) oraz **tożsamości** (etnicznej, kulturowej, religijnej etc.) dla ludzi w starożytności.

Opis badań: Badania realizowane w projekcie będą dotyczyły: wyjaśnienia wielkości i organizacji cmentarzyska pupili w Berenike. W tym celu kontynuowane będą wykopaliska w oparciu o wypracowaną, specjalną metodykę archeologiczną i dokumentacyjną. Przeprowadzona zostanie jak najpełniejsza diagnostyka warunków życia i zdrowia zwierząt, przy współpracy lekarzy weterynarii. Badaniom w tym zakresie poddane zostaną zarówno zwierzęta odkryte w latach 2016-20, jak i nowe pochówki odkrywane w ramach niniejszego projektu. Ważnym aspektem będą szeroko zakrojone badania nad relacjami człowiek-pupil w innych kręgach kulturowych z jakimi miała kontakty społeczność z Berenike – Europy, Indii, Afryki wschodniej. W tym celu planowane są wyjazdy studyjne, nawiązanie kontaktów z naukowcami zajmującymi się innymi obszarami kulturowymi i geograficznymi. Planujemy również poddać szczegółowym i wielostronnym analizom zabytki odkrywane w grobach zwierząt: ceramikę, obroże, paciorki, oraz przedmioty rejestrowane na terenie cmentarzyska – monety, elementy biżuterii, ostrakony. Wyniki badań archeologicznych i archeozoologicznych będziemy konsultować z socjologami zajmującymi się współczesnymi relacjami człowiek-zwierzę, ich znaczeniem dla społeczności, zdrowia i relacji ludzkich.

Powody, dla których podjęta została ta tematyka badawcza: Dysponując unikalnymi w archeologii danymi, pragniemy wziąć udział w nowoczesnej, multidyscyplinarnej debacie naukowej, jak również w dyskusji o współczesnych problemach społecznych. Możemy z perspektywy 2 tys. lat ocenić na ile na relacje człowieka ze zwierzętami w przeszłości miały wpływ jego pochodzenie, religia, kultura czy status społeczny. Jaką wartość miły dla człowieka w antyku zwierzęta „niekonsumpcyjne”? Czy tylko materialną i użytkową, czy również emocjonalną. Odpowiedź na tak postawione pytania może rzutować na naszą wiedzę o współczesnych relacjach ludzi z ich zwierzętami. Ich roli i znaczeniu, zwłaszcza w sytuacjach niestabilności, mobilności i oderwania od rodzinnego miejsca.

Spodziewane efekty: Najważniejszym efektem jaki się spodziewany uzyskać, jest aktywny udział archeologii w debacie o życiu społecznym i problemach nękających współczesne społeczeństwa. Odkrycia z Berenike już pozwoliły uświadomić opinii publicznej jak ważne jest odnajdowanie własnych zachowań w praktykach ludzi sprzed 2 tys. lat. W unikalny sposób archeologia pozwala odnaleźć się współczesnemu człowiekowi w globalnej i trwającej od tysiącleci wspólnotie właścicieli zwierząt. W aspekcie wymiernym planujemy serię artykułów w prestiżowych czasopismach naukowych, monografię wydaną w uznanym wydawnictwie, zainicjowanie forum do wymiany wiedzy naukowców z różnych dyscyplin zajmujących się relacjami człowiek-zwierzę, współcześnie i w przeszłości oraz upowszechnianie wiedzy na ten temat przy pomocy czasopism popularnonaukowych.